

A pilisi evangélikus templom kriptája és a benne eltemetett Beleznyak

A két világháború közötti időszakban a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei Pilis községnek (ma a Pest megyei Pilis városa) idegenforgalmi szempontból a legjelentősebb látnivalója volt a helyi evangélikus templom alatti Beleznyai-sírbolt. Hazai és külföldi turisták is szép számban keresték fel a család temetkezési helyét. Az ily mérvű ismertségnek az volt az oka, hogy a gróf Beleznyai család itt eltemetett 13 tagjának földi maradványai többnyire épségben maradtak meg. A bebalzsamozás nélkül – valószínűleg a helyi klíma miatt – szinte érintetlenül feküdtek a néhol 200 éves holttestek.

A korabeli sajtó is többször megemlékezett erről a bizarr látványosságról. Arról azonban, hogy pontosan kik is nyugszanak a pilisi kriptában, csak igen keveset lehet tudni. Az irodalmi források az itt eltemetett Beleznyak neveit és adatait helytelenül közlik. Mivel ezek kútfők – a XX. század elejétől egészen napjainkig – egybehangzóan 13 koporsóról tesznek említést és ezen kívül hiteles szemtanúk – köztük elsősorban Keveházi László volt pilisi evangélikus lelkész – is 13 halottról emlékeznek meg, így ezt a számot egyelőre nekünk is el kell fogadnunk. Persze egy, a helyszínen történtő alapos vizsgálat – amelyre azóta, amióta ismét le lehet menni a sírboltba, van némi remény – tisztázhatná, hogy pontosan kiket is temettek el, illetve hány koporsó is van a kriptában. De ez egyelőre még a „jövő zenéje”...

A PILISI EVANGÉLIKUS TEMPLOM KRIPTÁJA

Pilis község és a környező falvak a XVIII. század első felében kerültek a Beleznyai család birtokába. Az uralkodó 1717. május 17-én erősítette meg a Beleznyai családot a pilisi uradalom birtoklásában. 1724-ben pedig Beleznyai János újabb királyi adománylevelet nyert Pilisre. Ugyanebben az évben készült el a község első, evangélikus temploma is. Az ünnepélyes felszentelést ez év Szentháromság vasárnapján tartották meg. (A Beleznyai család református vallású volt, de mivel a pilisi lakosság az evangélikus hitet követte, ezért ilyen felekezetű templomot építettek.) Ez az épület több mint fél évszázadon keresztül szolgálta a pilisieket, illetve a helyi földesúri familiát, a Beleznyaiakat, akiket – minden valószínűség szerint – a templom alatti kriptába helyeztek örök nyugalomra.

Ezen feltevést látszanak alátámasztani a Beleznyai család elhunyt tagjairól szóló anyakönyvi bejegyzések, amelyekben több helyen is szerepel a kriptá szó. A forrásokban ez utóbbi kifejezés két személy temetésénél is említésre került. Ők: 1. Beleznyai Károly Péter.

A pilisi evangélikus templom

A Belezny család címere

Belezny János altábornagy. A Belezny család főnemesi ágának megalapítója. Meghalt élete 82. évében, 1754 decemberében, eltemették december 8-án Pilisen. Haláláról, illetve temetéséről két halotti prédikáció is fennmaradt. 5. Belezny János. Belezny Mihály és Patay Erzsébet fia. Meghalt 1760 májusában, eltemették május 16-án Pilisen. 6. Belezny József. Belezny Mihály és Patay Erzsébet fia. Meghalt 1762 szeptemberében, eltemették szeptember 18-án Pilisen.

A kripta napjainkban

Belezny Miklós és Podmaniczky Anna Mária fia. Meghalt 3 éves, 2 hónapos és 24 napos korában, 1771 januárjában. Eltemették 1771. január 18-án a pilisi sírboltban, „*in crypta Pilisiensi*”. 2. Belezny Terézia. Belezny Miklós és Podmaniczky Anna Mária lánya. (Az anyakönyvben tévesen mint Belezny Mihály lánya szerepel.) Meghalt 1775 októberében, eltemették október 28-án a család pilisi kriptájában, „*in crypta temp*”.

Az első templom fennállásának idején a családból még további hat személy pilisi temetéséről tesznek említést a matrikulák. Ők: 1. Belezny N. Róla csak annyit tudunk, hogy mint újszülött, 1733. december 31-én lett eltemetve Pilisen. 2. Belezny Zsuzsanna. Róla annyit tudunk, hogy 1747. november 12-én lett eltemetve Pilisen. 3. Belezny Judit. Belezny Miklós és Podmaniczky Anna Mária lánya. Meghalt 17 hetes korában, 1751 augusztusában, eltemették augusztus 24-én Pilisen. 4. Be-

A pilisi evangélikus egyházközség első templomát – mivel kicsinek bizonyult – 1776 után lebontották. Arra a kérdésre, hogy a bontás során hová kerültek a fentebb említett Beleznyak földi maradványai, sajnos nem tudjuk a választ. Azt mindenesetre kizártnak tartom, hogy a család ekkoriban élő tagjai nem gondoskodtak volna méltó képpen az ősök – köztük elsősorban Belezny János altábornagy – csontjairól.

A lebontott épület helyén egy új, jóval nagyobb és díszesebb templomot építtetett a Belezny család. A téglából készült és késő barokk stílusban tervezett templom hossza 50 méter, szélessége 17 méter, magassága pedig 10 méter volt. Az épület egy hajós, a hossz tengely két végén kórusokkal, a kereszt tengely irányában pedig szószékkal kombinált oltárral és szembe ezzel a külön karzaton lévő orgonával. A templom tornya pedig a homlokzat közepe elé lett építve. Az új templomot 1784 adventjének második vasárnapján szentelték fel.

Ezen második, azaz a jelenlegi pilisi evangélikus templom alatt napjainkban is meglévő sírbolt található. A kriptát a templom építésé-

vel egy időben készíttette el a család. Maga a sírbolt a templom alatt középen keresztben, lejárata pedig belül, az épület északi oldalán volt. A II. világháború során azonban a kriptá annyira tönkrement, hogy azt le kellett zárni. Keveházi László volt pilisi evangélikus lelkész elmondása szerint 1945 után a sírboltban igen szörnyű állapotok uralkodtak. A csontok egy kupacban, a koporsók pedig egy másikban hevertek összedobálva. Sajnálatos módon a helyzet azóta sem változott. Néhány, nemrégiben – Márkusné Malya Ágnes által – készített fénykép tanúsága szerint mai is ez az „állapot” uralkodik a sírboltban. Talán majd, egyszer, valamikor, valaki, valakik...

A KRIPTÁBAN ELTEMETETT BELEZNAYAK

1. BELEZNAY MIKLÓS (1722–1787)

Beleznay János és Grassalkovich Zsuzsanna fia, cs. kir. tábornok, református főgondnok. Meghalt 64 éves korában, Pesten, 1787. január 19-én. Halála három egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A Budapest-belvárosi római katolikus főplébánia halotti matrikulájában olvasható bejegyzés szerint „*Nicolaus Beleznay G[ene]ralis*” Pesten, 1787. január 22-én hunyt el. A pilisi evangélikus lelkészség halotti anyakönyvéből megtudhatjuk továbbá azt is, hogy a Pesten, 1787. január 22-én, 64 éves, 1 hónapos és 6 napos korában elhunyt „*Nikolaus de Belezna*” temetésére Pilisen került sor. Az albertirsai római katolikus plébánia halotti matrikulájában pedig még annyi szerepel, hogy a 64 éves, kálvinista vallású, Pilis 1. szám alatt lakó „*Nicolaus Beleznay de Belezna*” pilisi temetése 1787. február 11-én ment végbe. Ez utóbbi dátumot erősítik meg a tábornok halálára írt temetési gyászbeszédék és sírversek is, melyek szerint Beleznay Miklóst 1787. február 11-én helyezték örök nyugalomra a pilisi kriptában. A halálozás dátuma azonban már nem ilyen egyértelmű. A pilisi evangélikus templomban, az oltár melletti pillér falán van ugyanis Beleznay Miklós szürke márvánnyal keretezett fekete márvány epitáfiuma, melyen a „*XIV. C. Feb. MDCCLXXXVII.*” dátum van feltüntetve. Ugyancsak ez a halálozási dátum szerepel a tábornok nyomtatott gyászjelentésében is. Summa summarum, Beleznay Miklós Pesten, 1787. január 19-én reggel 9 órakor hunyt el.

2. BELEZNAY MIHÁLY (1728–1789)

Beleznay János és Grassalkovich Zsuzsanna fia, cs. kir. alezredes. Meghalt 61 éves korában, Pilisen, 1789. március 17-én. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájának adatai szerint a Pilis 2. szám alatt lakó „*Michael de Belezna*” temetésére 1789. március 19-én került sor. Az albertirsai római katolikus plébánia halotti anyakönyve közli továbbá, hogy az elhunyt „*Michael Beleznay*” 65 éves volt, református vallású, ám a temetés napját 1789. március 20-ára teszi. Beleznay alezredes halálának pontos dátuma tehát egyik forrásban sem szerepel. Szerencsénkre azonban 1937-ben még el lehetett olvasni az elhunyt koporsójának oldalán, a szegekkel kivert latin felírást, mely így szól: „*Illmus Dnus Michael Beleznay de eadem S. S. C. R. A. obiit die 17 Mart. 1789. aetatis suae 61. mattis v. colonellus*”. Ezek szerint a 61 éves – és nem 65 – Beleznay Mihály a temetése előtt két vagy három nappal, 1789. március 17-én hunyt el.

Beleznay Mihály holtteste 1937-ben még igen „jó állapotban” volt. A korabeli tudósítás szerint az alezredes felhúzott vállakkal, mellén szorosan összekulcsolt kézzel, energikus arckifejezéssel, merész sasorral és pergamenné száradt arcbőrrel feküdt a koporsóban. Haja, szakálla, szemöldöke már nem látszódott. Testén arany sujtásos zöld színű katona atilla, piros nadrág és rövidszárú zöld csizma volt.

3. BELEZNAY MIHÁLY (1793–1793)

Beleznay Sámuel és Barsy Zsuzsanna elsőszülött gyermeke. Meghalt 3 hónapos korában, Pilisen, 1793 decemberében. A pilisi evangélikus lelkészség halotti anyakönyvének tanúsága szerint a fejletlenség következtében elhunyt „*Michael Beleznay de Eod[em]*” temetésére a családi kriptában („*In Crypta*”), 1793. december 17-én került sor.

4. BÁRÓ BELEZNAY FERENC (1802–1802)

Báró Beleznay Sámuel és Barsy Zsuzsanna hatodik gyermeke. Meghalt féléves korában, Pesten, 1802. december 26-án. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulája szerint az 1802. december 28-án elhunyt „*Baronis Domini Samuelis Beleznai Filiolus Franciscus*”-t a méltóságos család kriptájában („*ad Cryptam Illustrissime Familie*”), december 30-án helyezték örök nyugalomra. A Pest-belvárosi református lelkészség halotti anyakönyvből pedig kiderül az is, hogy a nyavalyatörés következtében meghalt „*Baro Beleznay Sámuel Ur fiatskája, Ferentz*” halála két nappal korábban, 1802. december 26-án következett be és december 28-án csak a holttestnek Pest-ről Pilisre való átszállítása történt meg.

5. GRÓF BELEZNAY SÁMUEL (1763–1818)

Beleznay Mihály és Patay Erzsébet fia, cs. kir. kamarás, táblabíró. Meghalt fia, ifjabb gróf Beleznay Sámuel keze által, 55 éves korában, Pilisen, 1818. július 5-én. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájából kiderül, hogy 1818. július 5-én gyilkolták meg „*Comes Senior Samuel Beleznai*”-t, majd utána a családi kriptába („*ad Cryptam Familiae*”) temették el. A pándi református lelkészség halotti anyakönyvéből pedig megtudhatjuk azt is, hogy a Pilisen „*a maga Sámuel fia által háromszori lövéssel meg öletett*” „*Gróf Beleznai Beleznay Sámuel*” temetésére 1818. július 8-án került sor.

1937-ben – édesapjához, Beleznay Mihályéhoz hasonlóan – az ő koporsójának a feliratát is el lehetett még olvasni. A rövid szöveg így hangzik: „*Illustr. Dnus Comes Samuel de Belezna S. C. Reae Aplicae Mattis Camerarius, natus die Oct. 1763. obiit 5. Juli. anno 1818.*” Az 1937-es tudósítás leírja továbbá, hogy a halott koponyájának hátsó részén hatalmas golyó ütötte lyuk tátongott, melynek kimeneti nyílása az orr tövében, a kiszáradt szemhéjakkal fedett szemek között látható. A tetem egyetlen fehér gyolcslepelletel volt beburkolva.

6. GRÓF BELEZNAY GÁBOR KÁROLY (1836–1837)

Gróf Beleznay Károly és Majtényi Emília harmadik gyermeke. Meghalt 13 hónapos korában, Pesten, 1837. augusztus 18-án. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájának adatai szerint az 1837. augusztus 18-án elhunyt „*Gróf Beleznay Károly Ó Nagyságának fiatskája, Gábor*” augusztus 20-án „*eltemetett a' nemzetségi sírboltba*”. A Pest-belvárosi református lelkészség halotti anyakönyve szerint pedig a Bel-Lipótváros 188. szám alatt, kiszáradásban meghalt „*Beleznai Károly Gróf fia Gábor*” holtteste „*Imádság után kivetített Pilisre a' Nemzetségi Sírboltba*”.

7. GRÓF BELEZNAY JÁNOS (1800–1842)

Gróf Beleznay Sámuel és Barsy Zsuzsanna negyedik gyermeke, táblabíró. Meghalt 42 éves korában, Pilisen, 1842. április 23-án. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájában található szűkszavú bejegyzés szerint a Pilisen, 1842. április 23-án elhunyt és az ugyanott, április 26-án eltemetett „*Be-*

leznai és Bankházi Gróf Beleznay János” halálának oka szélütés volt. A pándi református lelkészség halotti anyakönyve e tárgyában készített bejegyzése pedig így szól: „*Beleznai Gróf Beleznay János. 42 éves. A test felnyitvatván, egy régebbi lövés következtében megholt-nak nyilvánított az Orvosok által. Prédikációt mondott felette a Pilisi Ágostai Vallásnak Templomában a Pándi Ref. Préd. (Benedek László) Orátiót Kecskeméti Professzor T. Tatai András Úr. – énekeltek a Kecskeméti Fő Iskola Növendékei, – s mind ezek végeztetvén a nevezett Templom alatt lévő Családi Sírboltba tétettek le a hideg tetemek nyugalmukra, várva a feltámadás nagy napját.*” Fentieken kívül, az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható gróf Beleznay János Pilisen, 1842. április 24-én kelt gyászjelentése is, melyben tudatták, hogy „*méltóságos beleznai gróf BELEZNAY JÁNOS ő nagyságának, több tekintetes Nemes vármegyék táblabírájának, Szentivány és Bankháza örökös urának, néhány napokig tartott betegeskedése következtében e' folyó hónap 23-kán délután 1 órakor, életének 42-dik, boldog házasságoknak 18-dik évében idegguta ütés által történt igen reménytelen gyászos halálát. A boldogultnak hideg tetemei Pest vármegyében helyezett Pilis mező városbeli jószágában a' szokott egyházi szertartás szerint, folyó hó 26-kán délelőtt a' Beleznay grófi nemzetiség sírboltjába fognak eltakaríttatni.*”

Mint érdekességet kell megemlítenünk, hogy a glaszékesztyűben és sarkantyús csizmában eltemetett halott szíve külön, egy üvegbe zárva volt elhelyezve a koporsóban, az elhunyt lába mellett. Az üvegen egy megsárgult pergament is volt, melyen 1937-ben még jól látszódott a Beleznayak címeres zárpecsétje. Az írás szerint maga a gróf végrendelkezett úgy, hogy a szívét külön temessék el.

8. Gróf BELEZNAY KÁROLY (1808–1846)

Gróf Beleznay Sámuel és Barsy Zsuzsanna kilencedik gyermeke. Meghalt 38 éves korában, Pesten, 1846. június 7-én. Halála két egyházi anyakönyvbe lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájából tudjuk, hogy 1846. június 7-én „*Gróf Beleznay Károly Ő Nga. Pesten meghalván a' Nemzetiségi Sírboltba eltéttetett*” június 9-én. A Pest-belvárosi református lelkészség halotti anyakönyvéből pedig arról kapunk tájékoztatást, hogy a Krisztinaváros, Fő utca 414. szám alatt, gutaütés következtében elhunyt „*Gróf Beleznay Károly*” holttestét 1846. június 8-án szállították át Pilisre.

Azon források, amelyek a pilisi kriptáról jelentek meg 1945 előtt, mind úgy emlékeznek meg a halottról, mint aki bokáig érő fekete lutheránus talárban lett eltemetve. Arra vonatkozó adatot, hogy a református vallású és ugyancsak ezen egyház által eltemetett gróf Beleznay Károly evangélikus lelkész lett volna, nem sikerült találnunk.

9. Gróf BELEZNAY MIHÁLY (1832–1864)

Gróf Beleznay Károly és Majthényi Emília második gyermeke, cs. kir. hadnagy. Meghalt 32 éves korában, Budán, 1864. november 18-án. Halála két egyházi anyakönyvben lett bejegyezve. A pilisi evangélikus lelkészség halotti matrikulájának adatai szerint „*Mélt. Grof Beleznay Mihál Úr*” hosszas szenvedés után hunyt el Budán, 1864. november 18-án, a temetésére pedig – melyre a holttest „*vaspályán*”, azaz vasúton érkezett – Pilisen, november 21-én került sor. A monori református lelkészség halotti anyakönyve ezen kívül közli még, hogy a tüdővészben elhunyt „*Gróf Beleznay Mihály*”-t a „*Pilisi templom alatti kriptá*”-ban temették el.

10. Gróf BELEZNAY FERENC (1810–1867)

Gróf Beleznay Sámuel és Barsy Zsuzsanna tizedik gyermeke, cs. kir. hadnagy, 1848/49-es kapitány. Meghalt 57 éves korában, Pesten, 1867. február 26-án. Halála két egyházi anya-

könyvbe lett bejegyezve. A Pest-belvárosi református lelkészség halotti matrikulájának tanúsága szerint „Gróf Beleznay Ferencz” meghalt hagymáz következtében, Pesten, a Király utca 70. szám alatt, 1867. február 26-án. Ezután, február 28-án „a holttest Pilisre vitették”. A monori református lelkészség halotti anyakönyvének adatai szerint pedig a mellhártyalobban elhunyt „Gróf Beleznay Ferencz” temetésére 1867. március 1-én került sor Pilisen, a „templom alatti sírbolt”-ban. Fentiekén kívül, az Országos Széchényi Könyvtárban megtalálható Beleznay Ferenc Pesten, 1867. február 26-án kelt gyászjelentése is, melyből arról értesülhetünk, hogy „BELEZNAI GRÓF BELEZNAVY FERENCZ urnak f. február hó 26-án d. u. 2 órakor, 56. éves korában, házassága 37-ik évében tüdő-székhűdés folytán bekövetkezett elhunytát. Hideg tetemei február 28-án d. u. 4 órakor a hely. hitvallás szertartásai szerint beszenteltetvén, Pilisre a családi sírboltba fognak szállíttatni.”

11. Gróf BELEZNAVY ISTVÁN PÁL (1865–1871)

Gróf Beleznay Pál és Majthényi Hermina második gyermeke. Meghalt 6 éves korában, Pilisen, 1871. június 15-én. A pilisi evangélikus lelkészség halotti anyakönyvének tanúsága szerint a gyermekszályban, Pilisen, 1871. június 15-én elhunyt „Gróf Beleznay Pál és Majthényi Hermin fia Istvány”-t Pilisen (nagy valószínűséggel az evangélikus templom alatti kriptában), június 17-én temették el.

12. Gróf BELEZNAVY RUDOLF KÁROLY (1866–1871)

Gróf Beleznay Pál és Majthényi Hermina harmadik gyermeke. Meghalt 5 éves korában, Pilisen, 1871. június 15-én. A monori református lelkészség halotti anyakönyvének tanúsága szerint az aszkóiban, Pilisen, 1871. június 15-én elhunyt „Gróf Beleznay Pál és Majthényi Hermin fíjuk Rudolf-Károly”-t „Pilisén a templom alatti kriptába” temették el.

13. Gróf BELEZNAVY MÁRIA HERMINA (1868–1872)

Gróf Beleznay Pál és Majthényi Hermina negyedik gyermeke. Meghalt 4 éves korában Pilisen, 1872. augusztus 9-én. Az albertirsai római katolikus plébánia halotti anyakönyvének tanúsága szerint a torokgyíjban, 1871. június 15-én elhunyt „Irma, Gróf Beleznay Pál úr leánya”-t Pilisen (nagy valószínűséggel az evangélikus templom alatti kriptában), augusztus 10-én temették el.

Végezetül meg kell még említenem, hogy a pilisi evangélikus templom alatti sírboltban nem csupán a Beleznay család 13 tagja nyugszik. 1976-ban – a vasúti öreg temető parcelázása miatt – ugyancsak itt helyezték el az 1911-ben elhunyt Sárkány Sámuel volt pilisi evangélikus lelkész és bányai egyházkerületi püspök, valamint több családtagjának a földi maradványait is.

Merényi-Metzger Gábor

Felhasznált források. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára. X 2003. A Budapest-belvárosi római katolikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai, X 2222. A Budapest-belvárosi református egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai, X 2329. A monori református egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai, X 2355. A pándi református egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai, X 3447. A pilisi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai, X 6557. Az albertirsai római katolikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai; Országos Széchényi Könyvtár. Plakát- és Kisnyomtatványtár. XIX. századi gyászjelentések.

Felhasznált irodalom. *Börzsönyi Béla*: Pilisi nevezetességek. Budapesti Hírlap, 1927. 171. sz. 6.; *Csilló Mihály*: Pilis története. Pilis, 1994; Evangélikus templomok Magyarországon. Szerk.: *Déli Erzsébet*. Budapest, 1992. 51–52.; *Farkas Klári*: Tizenhárom koporsó egymás mellett. A Beleznayak kriptájában. 8 Órai Újság, 1931. 196. sz. 9.; *Kempelen Béla*: Magyar nemes családok. II. köt. Budapest, 1911. 47–48.; *Kenyeres-Lengyel László*: A Beleznay grófok kriptájában. Magyarság, 1937. augusztus 29. sz. 15.; Magyar Nemzeti Zsebkönyv. Főrangú családok. Szerk.: *Fejérpataky László*. Budapest, 1888. 39–40.; *Merényi-Metzger Gábor*: A Beleznay család tagjairól megjelent sírversek és temetési gyászbeszéddek. Magyar Könyvszemle, 1997. 3. sz. 322–326.; *Merényi-Metzger Gábor*: A gróf Beleznay család tagjai. Fons, 2013. 2. sz. 233–260.; *N. N.*: A Beleznay-holttestek különös titkából idegenforgalmi látványosság lett Pilisen. Magyarország, 1937. 136. sz. 13.; *Nagy Iván*: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal. I. köt. Pest, 1857. 281–284., pótlék köt. Pest, 1868. 126.; *Nyáry Pál*: Familia comes Beleznay de Belezna et Pilis. Magyar Családtörténeti Szemle, 1937. 177–182.; *Nyáry Pál*: A Beleznay grófok. Szabadság, 1939. február 4. sz. 8.; *Ocztos István*: Pilis a kőkorszaktól a XX. század végéig. Pilis, 2000; *Pásztor Pál*: Templomkertek, temetők. In: Evangélikus templomok. Budapest, 1944. 443–444.; Pest megye műemlékei. I. köt. Szerk.: *Dercsényi Dezső*. Budapest, 1958. 632–637.; *Reis József*: Pilis város évszázadai. I. köt. Pilis, 2005.

HÍREK

Kálvin-szobrot avattak Halmajon. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Halmajon a reformáció 500. évfordulója alkalmából felavatták Kálvin János egész alakos szobrát, Varga Gábor dombóvári szobrász alkotását. A település református templomának kertjében, az ünnepi istentiszteletet követően tartott eseményen részt vett Soltész Miklós államtitkár is, aki kitért arra, hogy az emlékévé jelentős történésekre, kultúrtörténeti eseményekre, a hit erejére hívja fel a figyelmet. Építészeti emlékek, templomok, imaházak, képzőművészeti alkotások újulnak meg, létesülnek szerte a Kárpát-medencében. Kiemelte, hogy mindezeket a kormány 2015-ben 420 millió forinttal, 2016-ban 530 millió forinttal, míg 2017-ben több mint egymilliárd forinttal támogatta. (Magyar Idők, 2017. aug. 5. 18. old.)

* * *

Háromszázötven éves protestáns prédikáció került haza. Mintegy 350 éves magyar nyelvű protestáns prédikációsöveget és könyörgést mutattak be 2017. szeptember 11-én a kézirat tárolására használt, feltehetően Nürnbergben kiadott gyűjteményes kötetrel együtt Budapesten, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában. Az írás az Egyesült Államokból, Horváth Béla Zoltán magánadományaként érkezett Magyarországra a kormányzati Mikes Kelemen-program részeként. Az értékes kéziratot kézben szállították Budapestre. A prédikációsövegre és könyörgésre tagolható mű a feltámadás témakörét járja körül, és 1655. március 9-én hangzott el a mai Mosonmagyaróváron. (MTI)